

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ
MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN

Л.Н.ГУМИЛЕВ АТЫНДАҒЫ ЕУРАЗИЯ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ
L.N. GUMILYOV EURASIAN NATIONAL UNIVERSITY

**«Жаңа қаржы үлгісі – қазақстандықтардың әл-ауқатын
арттырудың негізі»
халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференциясының
ЕҢБЕКТЕР ЖИНАҒЫ
25 қаңтар 2019 ж.**

СБОРНИК ТРУДОВ
международной научно-практической конференции
**«НОВАЯ ФИНАНСОВАЯ МОДЕЛЬ КАК ФАКТОР ПОВЫШЕНИЯ
БЛАГОСОСТОЯНИЯ КАЗАХСТАНЦЕВ»
25 января 2019 г.**

PROCEEDINGS
international scientific and practical conference
**“New financial model as the kazakhstanis' wealth growth factor”
25 January 2019**

Астана, Қазақстан
Astana, Kazakhstan

УДК 336.11
ББК 65.261
ГРНТИ 06.73.15

Редакционная коллегия:

Декан Экономического факультета д.э.н., профессор Макыш С.Б.
Заместитель декана по научной работе, к.э.н., доцент Бакирбекова А.М.
Заведующий кафедрой «Государственный аудит» к.э.н., и.о. профессора Бейсенова Л.З.
Профессор кафедры «Государственный аудит» д.э.н., профессор Сембиева Л.М.
Профессор кафедры «Государственный аудит» к.э.н., и.о. профессора Алибекова Б.А.
Доцент кафедры «Государственный аудит» к.э.н., доцент Тажикенова С.К.
Доцент кафедры «Финансы» к.э.н., доцент Жагыпарова А.О.
Зав.кафедрой «Экономических и математических дисциплин» ЕАГИ, к.э.н., доцент Тажбенова Г.Д.
Старший преподаватель «Экономических и математических дисциплин» ЕАГИ, м.э.н. Мажитова Б.Б.
Зав. кафедрой «Бухгалтерского учета, анализа и аудита в отраслях народного хозяйства» БГЭУ (г. Минск, Республика Беларусь), д.э.н., профессор Панков Д.А.
Зав. кафедрой «Бухгалтерского учета, анализа и аудита» ГБОУВО РК «Крымский инженерно-педагогический университет» (г. Симферополь), д.э.н., профессор Абдуллаев Р.А.
Доцент кафедры «Бухгалтерского учета, анализа и аудита» ГБОУВО РК «Крымский инженерно-педагогический университет» (г. Симферополь), к.э.н., доцент Мандражи З.Р.

«Жаңа қаржы үлгісі – қазақстандықтардың әл-ауқатын арттырудың негізі»
халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференциясының еңбектер жинағы. – Астана:
Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті, 2019.

Новая финансовая модель как фактор повышения благосостояния казахстанцев:
Сб. материалов межд. науч-практ. конф. – Астана: Евразийский национальный
университет им. Л.Н. Гумилева, 2019.

Proceeding sinternational scientific and practical conference “**New financial model as the kazakhstanis’ wealth growth factor**” - Astana, L.N.Gumilyov Eurasian National University, 2019.

ISBN 578-601-337-111-5

Халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференция жинағында азаматтардың табыстылығының кепілі болатын және қазіргі әлемнің сұрауларына жауап бере алатын жаңа қаржылық моделін жасау бойынша өзекті мәселелер қарастырылған

В сборнике материалов международной научно-практической конференции рассмотрены актуальные вопросы формирования новой финансовой модели, отвечающей вызовам современного мира и обеспечивающей залог успешности государства через повышение благосостояния граждан.

Materials of the international scientific and practical conference address the current issues of a new financial model formation responding the modern world challenges and providing a key to success of the state in increasing the welfare of citizens

УДК 336.11
ББК 65.261

ISBN 578-601-337-111-5

© Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті, 2019

© Евразийский Национальный университет им. Л.Н. Гумилева, 2019

© L.N. Gumilyov Eurasian National University, 2019

ҚЫТАЙ БАНКТЕРІНІҢ САНДЫҚ ЖҮЙЕГЕ КӨШУІ

Сейтмахаш А.М.

«Қаржы» мамандығының 1 курс магистранты, Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия
Ұлттық Университеті, Астана қ., Қазақстан Республикасы

E-mail:seytmakhashova@gmail.com

Ғылыми жетекші

Жоламанова М.Т.

э.ғ.к., Л.Н.Гумилев атындағы ЕҰУ «Қаржы» кафедрасының профессоры

Андапта: Мақалада Қытайдың банктік жүйесіне шолу жасалып, коммерциялық банктерге қойылатын негізгі талаптар мен олардың артқартын қызметтері көрсетілді. Сонымен қоса, Қытай банктеріндегі жаңашылдықтар, олардың сандық жүйеге көшу процесі берілген. Жекелеген коммерциялық банктерде орын алып жатқан тенденциялары қарастырылып, болашаққа жоспарлары көрсетілген.

Түйінді сөздер: ҚХР, коммерциялық банк, сандық жүйе

Аннотация: В статье анализируется банковская система Китая, основные требования к коммерческим банкам и их услугам. В статье было продемонстрировано нововведения в китайских банках, процесс их перехода на цифровые системы. Кроме того, в статье рассмотрены тенденции в отдельных коммерческих банках и представлены планы на будущее.

Ключевые слова: КНР, коммерческие банки, цифровизация

Annotation: The article analyzes the PRC banking system, the main requirements for commercial banks and their services. The article demonstrated innovations in Chinese banks, the process of their transition to digital systems. In addition, the article discusses trends in individual commercial banks and presents plans for the future.

Key words: PRC, commercial banks, digitalization

Қытай коммерциялық банктерін екі үлкен топқа бөлуге болады: Қытай аумағында орналасқан коммерциялық банктер және Гонконг аумағында орналасқан коммерциялық банктер.

Коммерциялық банктер – қытай қаржылық құрылымының негізі болып табылады. Оларды және де екі топқа бөлуге болады. Бірінші топ – мемлекеттік коммерциялық банктер: Қытай сауда-өнеркәсіп банкі, Қытай банкі, Қытай ауылшаруашылық банкі, Қытай халық құрылыс банкі. Бұл банктер Қытайда реформалар жүргізуде негізгі қаржы ресурстарымен қамтамасыз етеді. Қазіргі күнде мемлекеттік банктер өзін-өзі басқаратын банктердің біріне айлануда өйткені Қытай Ұлттық Банкінің бұл банктер үстінен әкімшілік бақылау төмендеген.

Екінші топ болып – акционерлік коммерциялық банктер болып табылады. Бұл банктердің ең ірілері болып мыналар табылады: Транспорттық банк (Bank of Communication), Индустриалды банк, Гуанда банкі (China Everbright Bank), Қытай Миншинг банк корпорациясы (China Minsheng Banking Corp. Ltd), Хуася Банкі (Hua Xia Bank), Қытай сауда банкі (China Merchants Bank), Шанхай Пудуна даму банкі (Shanghai Pudong Development Bank), Гуандонгтік даму банкі (Guangdong Development Bank), Француз индустриалдық банкі (Fujian Industrial Bank), Шенчжен даму банкі (Shenzhen Development Bank Co. Ltd).

Қазіргі күнде коммерциялық банктер үшін жарғылық капиталдың минималды мөлшері 1 млрд. юан, қалалық кооператив банк үшін – 100 млн. юан, ауылшаруашылық кооператив банк үшін – 50 млн. юан. Жарғылық капитал толық болу шартты түрде. Қытай халық банкі жарғылық капиталдың минималды соммасын реттеп отырады және белгілейді.

Қытай Халық Республикасының заңдары бойынша коммерциялық банктер кредит беруде активтер мен пассивтердің арасындағы пропорцияға; капиталдың жеткіліктігі коэффициентіне (8% дан төмен); кредит қалдығымен депозит қалдықтары арасындағы арақатынас (75% дан жоғары); өтімді активтер мен өтімді пассивтер арасындағы арақатынас (25% дан төмен); кредит қалдығы бір кредитор үшін КБ жарғылық капиталының 10% нан аспауға тиіс [1].

Коммерциялық банктердің сандық жүйеге көшуі, қаржылық жаңа технологияларды қолдануы көп деңгейгі үрдіс. Қытайда да басқа дамыған елдер сияқты, банк секторында үнемі инновациялық идеялар дүниеге келеді. Кең тарағаны, онлайн банкинг жүйесі. Яғни интернет арқылы қаржылық операцияларды жүзеге асыру.

Негізінен, әрбір инновация қазіргі таңда ғаламтор желісімен байланысты болғандықтан, елдегі қарапайым халықтың интернет жүйесіне дайындығын тексеру қажет. Мысалы, Қытай интернет қолданушылар саны 772 миллион халықты құрап отыр. Оның ішінде мобилді телефон қолданушылары 98% үлесті құрайды.

Trust есебіне сәйкес, қытайлықтардың 60%-ы 10 жылдан кейін барлық банктік қызметтерге қол жеткізудің жалғыз жолы ретінде бетті тану немесе саусақ іздерін тану сияқты биометрияны болатына сенімді. 2015 жылдан бастап Қытайдағы банкоматтарда «келбеті тану» орнатылды және әуежайда ұшу рейстеріне бөлшек сатудан тексеріледі [2].

Қытайдың құрылыс банкі (ССВ) Қытайдағы ірі банктердің бірі ретінде әрдайым банктік саланы дамыту үшін жаңа технологияларды қолдануда ізашар. Қазірдің өзінде 2015 жылы банк мемлекеттік саясаттың пайдасына қаржы технологиялары саласындағы стратегияны іске асырудың нарықтық мүмкіндігін алды және көп өлшемді қаржы-технологиялық жүйені құруға үлес қосты. Бұдан басқа, банк әрдайым цифрлы түрлендірулерге, қайта құрылымдау үдерісіне және оның өнімдері мен қызметтерінің инновациясына ерекше көңіл бөлді. Қытайдың Мемлекеттік құрылыс банкі Қытайдағы алғашқы «үшқышсыз банк» ашты, автоматтандырылған филиал, виртуалды шындық бөлмесі, голограмма, сөйлесу және дауыс тану арқылы сұрақтарға жауаптар, сонымен қатар коммуналдық төлемдерді төлеу үшін сенсорлық экрандар ұсынады.

Қытайдағы алғашқы коммерциялық банктердің бірі ретінде CITIC инновациялық және гендік банк. Банк Alibaba компаниясымен ынтымақтасады, банк үнемі JD Finance, Tencent және Baidu компанияларымен жаңа биіктерді алуға үнемі жұмыс жасауда және қазіргі уақытта электронды тарату платформасы үшін өзінің тауарларын дамытады. 2017 жылы банк технологиялар саласындағы көптеген бастамаларды іске асырды, соның ішінде шығармашылық ойлау және финтек саласындағы бірнеше арналары бар. Қаңтар айында Банк Бейжіңден Қытайға тікелей банктік лицензия алды. Waixi Bank есептеулері бойынша, AI және мобилді технологиялар үшін пайдаланушылары үшін банк портына айналады. 2017 жылдың мамырында банк қаржы экологиясының тұжырымдамасын ұсынып, оны банк үшін жаңа тегтер деп атады. Банктің орталығында қаржы ортасы коммерциялық банктерден, ауылдық коммерциялық банктерден, кредиттік серіктестіктерден және тең-теңімен серіктес платформалардан тұрады. Қытайдың барлық ірі бес банктері техникалық алыптармен бірігіп, серіктестік құрды. Мысалы, Tencent Қытайдың ірі мемлекеттік қолдаушыларының бірі - Қытай Банкімен, онлайн-банкінг пен қаржылық шешімдерді беретін бұлтқа негізделген платформамен жұмыс істейді [3].

Алдағы уақытта, Қытай ірі банктерінің бірі «Қытай банкі» әрбір операцияның бір пайызын инновация мен сандық жүйеге инвестиция ретінде салып отыруды жоспарлауда.

Әдебиеттер:

1. Банковская система Китая [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.banki.ru/wikibank/bankovskaya_sistema_kitaya/
2. Retail trends in China: Striking a balance between new technologies and traditional processes [Electronic resources]. – Access mode: <http://www.theasianbanker.com/updates-and->

articles/retail-trends-in-china-striking-a-balance-between-new-technologies-and-traditional-processes

3. Four fintech trends in Asia transforming the banking industry in 2018[Electronicresources].- Access mode: <https://www.innovationiseverywhere.com/4-trends-asia-transforming-banking-industry-2018/>

К ВОПРОСУ О ДОЛГОСРОЧНОЙ МАКРОЭКОНОМИЧЕСКОЙ СТАБИЛЬНОСТИ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН

Смолянинова С. Ф.

Старший преподаватель

Северо-Казахстанский государственный университет им. М. К. Козыбаева, г. Петропавловск,
Республика Казахстан
E-mail: ssves.1203@mail.ru

Воропаев Н. А.

Студент – стипендиат Фонда Первого Президента РК - Елбасы

Северо-Казахстанский государственный университет им. М. К. Козыбаева, г. Петропавловск,
Республика Казахстан
E-mail: 19nik97@mail.ru

Андатпа: Бұл мақалада ұзақ мерзімді макроэкономикалық тұрақтылық талқыланады, ол тұрақты экономикалық өсуді жүзеге асыру үшін мемлекеттің қызметі сипатталады. Тұрақты экономикалық өсу басты факторлардың бірі болып табылады, ұзақ мерзімді макроэкономикалық тұрақтылық болып табылады, ол инфляцияны реттеуді, төлем балансын реттеуді, кірістерді бір келкі бөлуді қамтамасыз етуді, жұмыспен қамтудың жоғары деңгейін қолдайды. Бірақ сапалы экономикалық өсім белгілі бір теңдестірілген мақсаттарға қолжеткізген кезде мағынасы бар. Осы мақсаттардың бірі білім беру мен мәдениетті жетілдіру, атап айтқанда, банк қызметінің призмасы арқылы қаржылық сауаттылықты жақсарту болып табылады. Мәселен, өзенімдерінің саясатын қалыптастырған кезде, банктер көбінесе тұтынушыларға бағдарланған өнімдерді жасау үшін халықтың қаржылық мінез-құлқының психологиялық және әлеуметтік-мәдени ерекшеліктерін пайдаланады. Бұл жерде бастым әселе – ол өз мүддесі үшін пайдаланатын клиенттердің қаржылық сауаттылығы. Сондықтан қаржылық сауаттылықты дамыту еліміздің ұзақ мерзімді және жоғары сапалы макроэкономикалық тұрақтылығын қамтамасыз ететінргелі факторлардың бірі болып табылады. Осыған орай білім беруге жұмсалатын шығынның ЖІӨ-нен көбейту қажет.

Түйінді сөздер: макроэкономикалық тұрақтылық, жалпы ішкі өнім, қаржылық сауаттылық, психологиялық сипаттамалар, әлеуметтік-мәдени сипаттамалар, экономикалық өсу.

Аннотация: В данной статье рассмотрена долгосрочная макроэкономическая стабильность, которая характеризуется деятельностью государства по осуществлению устойчивого экономического роста. Устойчивый экономический рост выступает одним из основных факторов, долгосрочной макроэкономической стабильности, который включает в себя и регулирование инфляции, платёжного баланса, обеспечение равномерного распределения дохода, поддержки высокого уровня занятости. Но качественный экономический рост имеет смысл тогда, когда он достигается путём определённых сбалансированных целей. Одной из этих целей было выделено повышение образования и культуры, а именно повышение финансовой грамотности, через призму банковской деятельности. Так при формировании своей продуктовой политики, банки зачастую используют психологические и социокультурные особенности финансового поведения людей, что бы сделать свой продукт более клиентоориентированной. И здесь главной